

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice šte. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravnstvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
50 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

Štev. 211.

V Ljubljani v ponedeljek, 10. novembra 1884.

Tečaj I.

Visok gost v Ljubljani.

Zgodovino verno-udane vojvodine kranjske in povestnico slovenskega naroda sploh označuje neovrtni faktum, da smo vsikdar vztrajali v spoštljivi ljubezni do presvitle vladarske rodbine, v nerazrušni zvestobi do državne ideje, katero zastopa vzvišeni rod Habsburški. V tem oziru ne poznamo nobenega razločka med političnimi in narodnimi strankami lepe naše domovine. Šumi naj in buči razdraženo morje strankarskih strastij: valovi njegovih ne bodo razbili te skale, niti s svojimi penami ne bodo omečili njenega sivega vrhunca!

Radi tega prešinja nek poseben čut nehljnene radosti kranjsko prebivalstvo, ako kak član presvitle dinastije naše ozemlje počasti s svojim prihodom. In takega visokega gosta imamo dandanes v beli Ljubljani! Nj. cesarska visokost, gosp. nadvojvoda Karel Ludovik, najstarejši izmed bratov presvitlega našega cesarja, blagovolil je obiskati kranjsko stolnico, glavno mesto ljubljansko. Spoštljivo se je klanjal ves narod na Kranjskem vzvišenemu gostu, radostno pozdravljali smo v svojem osredji plemenitega potomca dobrotnih naših vladarjev.

In to tembolj, ker je ideja najblažjega človekoljubja privedla visokega gosta v naše obzidje. L. 1864 se je sklenila v švicarski Genovi znana konvencija, kateri je namen, olajšati nebrojno gorjé, neizogibno spremstvo vojni furiji. Da se doseže plemeniti namen, da se ranjenemu ali bolnemu vojaku zmanjša trpljenje, ustanovilo se je v naši državi društvo Rudečega križa, katero ima po vseh avstrijskih deželah svoje podružnice, spojene z drugimi rodoljubnimi društvi. Vrhovno pokroviteljstvo te humanitarne zaveze prevzel je Nj. ces. visokost g. nadvojvoda Karel Ludovik, dovelj dokaza, koliko važnost odločilni krogi pripisujejo društvom Rudečega križa. Ali umetna društvena organizacija, komplicirani ustroj tolikih podružnic zahteva, da se notranje delovanje pogostoma in natančno nadzoruje. V svoji lastnosti kot vrhovni nadzornik in pokrovitelj društvenega gibanja prišel je tedaj

cesarski gost tudi v našo stolnico, prepričan se osebno o napredovanji kranjskih podružnic.

Včeraj in danes si je ogledal visoki gospod vse društvene priprave, predstavljati si je pustil dotične odbornike in slehernega je očaral s svojo ljubeznivostjo in uljudnostjo. Danes je zapustil visoki gost mestno obzidje ljubljansko; nadejamo se, da je seboj vzel neko ugodno prepričanje. Sinovi našega naroda nikdar niso omahovali v bojnih vihri, radostno žrtvujejo kri in življenje za cesarja in domovino; ravno tako pa so tudi prebivalci kranjske dežele vsigdar pripravljeni, lečiti rane, vsekane po vojskinem demonu, ter z vsemi silami podpirati človekoljubne namene Rudečega križa in njegovega vzvišenega pokrovitelja!

Mixed — Pickles.

Dragi čitatelj, poznaš to ime ter si uže kedaj privoščil si to eksotično jed? Skoro bi stavili, da bodeš začudeno majal z glavo ter se odrezal, da so ti sicer znane tajnosti slovenske kuhinje, da si morda celo pazno prečital ves Lesarjev navod slovenskim kuharicam, toda tega jedila doslej nisi še našel pri domačih obedih in ta imenitna jed še ne figurira na tvojem jedilnem listu. Nič za to, dragi, izguba tvoja ni baš velika in tvoji gospodinji ne bode treba, glavo; si ubijati zaradi tega eksotičnega užitka!

Izumili so to jed Angleži, katerim pri njih ogromnem apetitu časi treba posebne pikantne prikuhe. Razno sočivje namreč zmešajo kupe, sleherno po svoje pripravljeno, ter to zmes zalivajo s hudo paprikovanim jesihom. Našemu železcu ne ugaja, angleškemu pa, kateri je vaje prebavljati silovite porcije pečenega govejega mesa, se je tudi ta zmes prikupila. *De gustibus non est disputandum* — slóve latinska prislovica!

„Slovan“, kateri je svojemu ukaželjnemu občinstvu vsled višjega ukaza napovedati moral štirinajstnevni poostreni post, hotel ga je odškodovati za to prisiljeno abstinenco s posebno kulinarično dobroto. Sočnatih „rost-beafov“ sicer ne najdeš v prazni njegovi

shrambi, po njenih policah se razprostira le to, kar je lastniku rodil domači zeljnik, nekoliko zeljnatih glav, repa potem in korenje, in sem ter tja kaka pošena debelotrebušna buča. Toda kuhar njegov, prebrisana glava, zna si pomagati; natlači te šare celo veliko skledo, skrbi za primerno zabelo, vse po receptu angleških *mixed — pickles*, in ko se mu je srečno ubrani péle — méle dovelj paprikovan zdel za ona utrjena prebavila, katerim celo Tavčarjev sloveči roman „Mrtva srca“ ni mogel škodovati, odprl je na stežaj duri svojega gostoljubnega hrama ter s krepkim glasom pozval vse slovensko občinstvo v goste, na „mixed pickles“ slavnoznane „Slovanove“ kuhinje. I mi smo se udali prijaznemu pozivu, radovedni smo posegali v napolnjeno skledo, ozirali smo se okolo po drugi gospódi, ki je z nami bila povabljena k „Slovanovemu“ obedu, ali, glej — precej kislih obrazov smo videli in marsikateri nevhvaležnej začel je na poluglasno hudovati se nad preostro papriko postrežnega gospodarja. Drugi pa, ki imajo večjo razsodnost v takih zadevah, spoznali so takoj, navzlic vsej umetni pripravi, da stoji pred nami na mizi vender le — čisto navadno zeljišče iz „Slovanovega“ zeljnika!

In skoro bi jim pritegnili! Takoj na prvi strani šte. 46 velenjenega radikalnega tednika nas je v oči bodel članek s krepkim naslovom „Lex Kvičala in Slovenci“. Z živim zanimanjem vzeli smo ga v roke. Postava, katero je odlični česki učenjak nasvetoval v praški zbornici, je dokaj važna, in koliko globoko preiščenih opazek morali smo pričakovati od moža strokovnjaka, kateri je svoje dni v ljubljanskem mestnem odboru „milo materinščino“ rešil s tem, da je predlagal njeno obligatorično upeljavo tudi za neslovenske učence naših srednjih šol. V svojo žalost smo sicer uže konstatovali, da je ta nasvet ali pod zeleno mizo padel v mestni zbornici ali da je zaspal v kakem prašnem kotičku mestnega magistrata, kajti skoro bomo obhajali letnico tega zgodovinskega dogodjaja in vender se do tega trenutja niti pičice tega ni sklepa izročilo deželni vladi ali deželnemu

Listek.

Stepni kralj Lir.

Ruski spisal Ivan Turgénev, poslovenil * * *
(Dalje.)
XXII.

Sredi oktobra, tri tedne potem, ko sem se bil sešel z Martinom Petrovičem, stojim v svoji sobi pri oknu, v drugem nadstropji naše hiše — žalostno pogledujem na dvorišče in na cesto, ki se je raztegala za njim, ter nič posebnega ne mislim. Uže peti dan je bilo vreme grdo; na lov se še misliti ni dalo. Vse, kar živi, se je nekam poskrilo, celo vrabci so vtihnili in vrane so uže davno izginile. Veter je votlo tulil, zdaj pa zdaj je udaroma pozvižgaval. Nizko nebo, skozi katero se ni nič posvetilo, prehajalo je iz neprijetno bele barve v svinčeno, katera je bila še bolj zoprna — in dež, kateri je neprenehoma in neprestano lil, začel je naenkrat padati še hujše in še bolj na pošev — ter je

žvenketaje udarjal na šipe. Drevesa so so bila uže vsa ogolila in so nekako osivela; zdelo se je sicer, kakor bi se jim ne moglo ničesar več odvzeti; ali veter vender ni odnehal in jih je v enomer pripogibal. Povsod so stale luže, z listjem pokrite; veliki mehurci, ki so se neprenehoma narejali in pokali, skakavali in zdrsavali so se po njih. Po poteh bilo je blata, da bi lahko utonil; mraz je silil v sobo, pod obleko, prav do samih kosti; nehoté se je stresel — in v duši ti je bilo tako zoprno! Zoprno da — in celo žalostno. Zdelo se je, da ne bo nikoli več na svetu ni solnca, ni bleska, ni barv, ampak da bo večno ostal ta škropec, to blato, ta siva mokrota in ta nakisel mraz — in da bode veter večno piskal in tulil! Tako zamišljen stal sem torej pri oknu in spominam se, kako se je naenkrat razširila temà, siva temà — dasi je bilo še le poludne. Kar se mi pozdí, da se čez naše dvorišče — od vrat proti krilcu pomika medved! Res je, da ne na štirih nogah, ampak tak, kakor ga risajo, kadar se povzdigne na zadnje lape. Svojim

očem nisem verjel. Tudi če to ni bil medved, kar sem videl, bilo je pa vsakakor nekaj velikankega, črnega, kuštravega... Še se mi ni posrečilo, da bi se domislil, kaj je neki to bilo, ko se nenadoma spodaj zasliši strašen ropot. Očividno se je bilo moralo v našo hišo priklatiti nekaj po polnem nepričakovanega, nekaj strašnega. Nastala je zmešnjava in tekanje...

Jaz se naglo spustim po stopnicah in skočim v jedilnico...

Na vratih sobe za goste, z obrazom proti meni stala je moja mati kakor okamenela; za njo se je videlo nekoliko preplašenih ženskih obličij; hišni oskrbnik, dva lakaja in domači kozaček — stiskali so se pri duri v sprednjo sobo ter so imeli od začudenja odprta usta; a sredi jedilnice, z blatom pokrito, razmršeno, raztrgano, mokro — tako mokro, da se je pára vzdigala okrog njega in je voda v potokih tekla po tleh, stalo je na kolenih, grozno valjaje se in stokaje, to isto nečudo, katero so moje oči videle, kako je teklo čez dvor! In kdo je bilo to nečudo? Harlov! Približam

šolskemu svetu. Koliko več povoda vsevednemu umetniku „Slovanovemu“, jasno pred svetom razkrivati svojo strokovnjaško modrost v zadevah narodnega šolstva. Ali — zaman smo jo iskali v tem članku! Imponirala nam je sicer laskava primera med obešenim veleizdajcem Oberdanom in Deschmannom, čudom smo se čudili, da občutno uredništvo „Slovanovo“, katero se tolikrat zateka k priljubljenemu § 496 kaz. zak., politične protivnike psuje z „janičarji“ — toda če v nemar puščamo te duhteče cvetke iz „Slovanovih“ gredic, je vse drugo — prazno jalovo govoričenje!

In glej, izmed puhle zeljnate glave se ti prikaže celo škodljiv mrčes, katerega bi se ne bili nadejali na tem deviškem ozemlju. Dotičnemu skribifaksu pripetila se je namreč malostna nerեսnica; trdi, da doslej noben slovenski list ni pretresal Kvičalovega zakona z ozirom na slovenske razmere, ter da je on prvi, kateri je na majaku slovenske narodnosti užgal žaren plamen svojega temeljitega razmotrivanja. Za Boga, smo se vprašali, ali je „Ljubljanski List“ pisan v hotentotskem narčju, ali je uredništvo „Slovanovo“ pri svojem kratkem spominu uže čisto pozabilo, da je preklicani prof. Šuklje uže septembra meseca stvarno v dveh uvodnih člankih razpravljaval zanimljivi zakonodavni poskus českega učenjaka!

Veliko več talenta, zlasti mnogo večjo iznajdljivost je pripisovati pisatelju tretjega članka z naslovom „Ljubljanski List in naši velikošolci“. Prizor, kako nek slovenski Rinaldo Rinaldini izza grma plane na nedolžnega slovenskega visokošolca ter nekoliko kamenov zakadi v njega, med tem, da je „mati v skrbeh, a deželani majejo z glavami“, narokovala je bujna fantazija, in vreden bi bil, da ga čopič kakega Salvatore Rose ohrani poznim generacijam. Manj srečno je nadaljevanje. Kar se tiče razmerja prof. Šukljeja do akademične mladine, kateri je bil vsigdar zvesti prijatelj, malo ga briga, da je izgubil simpatijo nekaterih mladih nepremišljencev, katerim je najvišji ideal akademične prostosti poulično rajsanje in brezumno popivanje. Večina slovenskih dijakov še ni pala tako globoko, in neveseli dogodki zadnjih počitnic, nadejamo se, ostali bodo precej osamljeni. In kadar bode mladi naš zarod, zapustivši univerzo, z razprostranim teoretičnim znanjem vstopil v resno praktično življenje, potem se bodo sigurno kmalu razkadile tudi one megle, katere dosihmal še jednemu ali drugemu zakrivajajo istinite razmere in značaje. Nekoliko propalic bode pač vedno v krdelu naših akademikov, toda nad temi se bode maščevala usoda sama, Šukljevega maščevanja pri njih ne bode trebalo!

In kaj namerava umetnik „Slovanov“ s po vsem neopravičenim napadom na sotrudnika „Ljubl. Lista“, prof. Wiesthalerja? Trditve, da se g. profesor na taka očitanja, kakor „gola, nesramna laž, ostudno obrekovanje“ itd. „ni oglasil, niti opravičil“, je le jedna onih nedolžnih zvijačic, katere ured-

ništvo „Slovanovo“ kaj rado uporablja proti njemu nepriljubljenim osebam. Kajti baš v „Slovanovi“ redakciji morali so najbolj znati, da ima g. profesor vse dokaze za istinitost svoje trditve v rokah ter da je uže pred tremi tedni o dvetniku izročil neljuboto zadevo. Bivši predsednik dunajske „Slovenije“ prenagil se ni pri tej priliki nič manj nego trikrat, in da si „Slovan“ razprostira mogočni svoj ščit nad mladim grešnikom, vendar ga ne bode mogel oteti neprilicnosti, da se bodo misterije akademičnega življenja v Škofji Loki primerno razpravljale pred — porotno sodnico. Slabo uslugo so mu storili! Rajši naj bi svetovali mlademu možu, naj tudi pri prof. W. stori isto, kar je storil v Škofji Loki, ko je ponižno odpuščanja prosil soproga one dame, katero je v svoji nepremišljenosti bil žalil z nedostojnim obnašanjem!

In pikantna polivka, v katero je umetnik pred „Slovanovim“ ognjiščem namakal košček „loške smojke“, namenjen razvajanemu golrancu svojih stalnih gostov! Z običajno skromnostjo zatrjuje naš Apicius, da urednik „Lj. L.“ v „Slovanu“ nikdar ne dobiva „nikakega povoda sodnijskemu preganjanju!“ In vendar je polovica uvodnega članka, namenjena polemiki z „Ljub. Listom“, tako natlačena grdih, po vsem neosnovanih in žalilnih izrazov proti uredniku vladnega glasila, da bi on takoj danes lahko uložil sodnijsko tožbo proti radikalnemu tedniku in njegovi „pisateljski“ konsorteriji, ako bi žalostni ti junaci s svojo surovostjo mogli žaliti osebo resnega politika!

(Konec prihodnjic.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Za nas kranjske Slovence prevažna včst prihaja nam iz Rima: novi knezoškof ljubljanski dr. Jakob Missia prekonizovan bode danes od sv. Očeta v tajni konsistorijalni seji. Gotovo bode sedaj kmalu sledilo posvečenje novega vladike ljubljanskega, tako da bode knezoškof Missia najbrže nastopil še v teku tega meseca duhovno pastirstvo v naši škofiji.

V ogerske delegacije odboru za vnanje zadeve govoril v soboto grof Kalnoky o položaji v Albaniji ter izjavil, da so politične razmere v albanskih pokrajinah zelo neugodne ter da so se v zadnjem času dogodilo celo upornosti proti turškim oblastim. Vender pa v tem vprašanju ni mednarodnih nesorazumljenj, ki bi mogla doti povoda bojaznim.

Državni zbor sestal se bode po naj-novejših poročilih še tekom tega meseca, tako da poslancem, kateri imajo daleč svoja bivališča, ne bode treba potovati domov, temveč se bodo podali iz Budimpeše naravnost na Dunaj k zasedanji državnega zbora.

Tuje dežele.

V dolenji zbornici angleškega parlamenta sprejela se je zadnjo soboto osnova volilne reforme z veliko večino. Tudi pristaši

— Natalija Nikolav... na... jaz sem k vam... pribe... žal naravnost z doma... peš...

— Po takem blatu! Ti nisi več človeku podoben. Vstani, vsedi se vsaj... Vi pa, reče in se obrne proti deklam, hitro prinesite brisalek! Ali ni morda kake suhe obleke? vpraša hišnega oskrbnika.

Hišni oskrbnik migne z rokami, kje naj bi se dobila obleka takemu velikanu?... Sicer pak bi se dalo prinesti vsaj kaka odeja, pristavi potem; po polnem novo imamo.

— Ali vstani, vstani, Martin Petrovič, sedi! ponovi mati.

— Zapodili so me, gospa, vzdihne nenedoma Harlov, potisne glavo nazaj in stegne roke pred se. Zapodili, Natalija Nikolajevna! Moji rodni hčeri iz moje lastne hiše...

Mati zaihti.

— Kaj praviš! Zapodili! To je groza! (Ona se prekriža.) Ali vsaj vstani, Martin Petrovič, prosim te, sedi!

irskega vodje Parnella glasovali so za volilno reformo.

Iz Pariza javlja se o poročilih admirala Courbeta iz Kelunga: Kitajci počeli so ofenzivno postopati proti Francozom, no bili so po polnem razškropljeni. Glasovi o dogovorih gledé miru med Francijo in Kitajsko so zopet potihnil.

Anglija pripravlja zopet novo ekspedicio v južno Afriko, in sicer v deželo Bečuanov proti roparjem, ki napadajo angleške naselbine. Ekspedicijska četa brojila bode 3500 mož ter odrine še v teku meseca decembra.

Dopisi.

Z Dolenjskega, 6. novembra. [Izv. dop.]

(Ali imajo ljudski učitelji volilno pravico?) Vsak stan poteguje se za svoje pravice; ni torej čudo, ako tudi ljudski učitelj zahteva, kar mu gre. Vsak stan dela posebno na to, da njega udje zavzemajo tudi primerno mesto v javnosti; da imajo volilno pravico, ker brez te pravice enaki so mladoletnežem, ki morajo imeti varuhe in to zaradi tega, ker nimajo dovolj razumnosti in preudarjanja, da bi mogli sami brez tujega vodstva samostojno razsojevati v raznih slučajih, ki ga donaša čas in življenje. Taki mladoletneži v javnosti so učitelji brez volilne pravice. Kolikokrat so bili vpisani v volilcev zapisnik; a prišel je kak ošabnež, neprijatelj in učitelja so izbrisali, češ, vsaj nima voliti. Učitelj, ki vzgojeva poleg duhovna prost narod, učitelj, ki čisto tolmači in pojasnjuje postave narodu, oni učitelj, ki narodu vžiga ljubezen do svetlega vladarja in domovine, ki dela na to, da narod izvé dolžnosti, a tudi pravice svoje — oni učitelj ne bi smel voliti. Kako preziranje za ljudskega učitelja, ki nima pravice, da bi tudi on v javnosti govoril moško besedo o priliki občinske ali deželnozborske volitve; ali mari premalo vé? Ne to, temveč postava se tolmači tako, da je učiteljskemu stanu v ponižanje. Sramovati se mora učitelj, ako ga prijatelj prilično pozove k volitvi, a on mora ostati doma z odgovorom: ni mi voliti pravica.

In kaj si misli kmetk mož o učitelju, ki ne uživa niti te domovinske pravice, lahko si vsak misli; gotovo pa ga kmet za to više ne ceni in vender je prvemu glavna stvar za učitelja, da svoj stan pred svetom povzdiguje, tako kakor je prav. Da bi ljudski učitelj, ki je v državi gotovo jeden najpotrebnejših faktorjev niti volilne pravice ne imel, bilo bi to kratenje očiten udarec na njegovo javno delovanje. Ne bodemo naštevati tukaj raznih dokazov, kako sramotno, poniževalno je bilo za učitelje ob času volitev, ko so različni drugi uradniki itd. voliti smeli, učitelji pa ne. Le toliko bodi rečeno: vsakega državljana dolžnost je, skrbeti, da doseže pravice, do katerih ima postavno zagotovljeno. Da učitelj ne plačuje toliko davka, da bi smel voliti, temu kriv ni on; marveč pičla plača. In če uže tu trpi, naj se mu vsaj dá to, kar mu kot držav-

Dve dekli prideta s brisalkami in se vstavi pred Harlovom. Očividno nista si mogli niti misliti, kako bi se dala odpraviti taka plast blata. — Zapodili, gospa, zapodili, ponavljal je med tem Harlov. — Hišni oskrbnik vrne se z veliko volneno odejo in se vstavi, ne vedé, kaj bi počel. Mala glavica Suvenirjeva se prikaže pri durih in izgine.

— Martin Petrovič! vstani! sedi! in povej mi vse po vrsti! zapové moja mati z odločnim glasom.

Harlov se vzdigne. — Hišni oskrbnik mu je hotel pomagati, ali onesnažil si je pri tem roko tako, da je stresel prste in stopil zopet k durim. Opotekaje se in mahaje pririje se Harlov do stolice in sede. Dekle so se mu zopet približale s brisalkami, ali on je vzdignil roko in jih zapodil od sebe in tudi odeje se je branil. Sicer pak ga mati sama ni več prosila: Harlova posušiti je bilo očividno nemogoče; samo sledove, katere je zapustil na tleh, so brisali. (Dalje prihodnjic.)

se mu od strani in zagledam — ne obraza — ampak glavo njegovo, katero je držal z obema rokama za lasi, z blatom zlepljene. Dihal je težko in krčevito; v njegovih prsih je nekaj vrelo — in na vsi ti zamazani, temni gro-madi ni se nič dalo jasno razložiti, razen malih, belih oči, katere je divje obračal. Bil je strašen! Spomnil sem se tistega visokega uradnika, katerega je on tako razžalil, ker ga je bil primeril z mastodontom. In v resnici: take prikazni morala je biti kaka predpotopna žival, katera se je ravnokar rešila druge še silnejše zverine, ko jo je ta napala sredi vekovečnega blata v prastarih močvirjih.

— Martin Petrovič! vsklikne naposled mati in sklene roke. — Ali si ti to? Bog moj milostivi!

— Jaz... jaz... zasliši se pretrgan glas. kakor bi se s silo in bolečino izgovarjal vsak zvok — oh! Jaz!

— Ali kaj se je zgodilo s tabo, moj Bog?!

ljano pristoja, vsled javne službe, vsled javnega njegovega delovanja, da bode tudi javno zaupanje užival.

Kako čudne razmere! Začasni učitelj, kot vodja ima pravico voliti; mož je komaj dovršil učiteljske uže sme voliti; stalni učitelj pa, ki morda uže pet, deset in še več let služi — nima volilne pravice. Tako razsojevanje in tolmačenje postave je protinaravno, in vendar se vedno tako godi.

Zaradi tega morda vstrežem gospodom učiteljem, če jim podam tu, kar je objavil praški list „Politik“ v številki 281 od dne 16. oktobra t. l. iz državnega sodišča: Učitelj Josip Stipa na ljudski šoli v Schlackau-u v Moravski bil je o priliki zadnjih volitev sprejet od občine Schlackau v volilni listini, a c. kr. okr. glavarstvo v Opavi spoznalo je, da učitelj Stipa nima voliti, in zaukazalo je izbrisati ga iz zapisnika volilcev. Ker je bila ta stvar konečno veljavna, pritožil se je Stipa zaradi kratenja ustavno pripadajoče pravice, voliti v deželni zbor po dr. Dostal-u pri državnem sodišču, in njegov zastopnik povdarjal je, da § 1, št. 4, lit. f občinskega volilnega reda za gotovlja, da imajo pravico voliti med občani predstojniki in nadučitelji ljudskih šol brez ozira na davek, ker je za časa emanacije občinske postave naslov nadučitelj in vodja vsem stalno nastavljenim učiteljem pripadal; z imenom učitelj pa so se nastavljali le začasno nastavljeni podučitelji. Tudi po § 12 državne šolske postave ima beseda nadučitelj ves drug pojem, namreč vodje šoli. Nadučitelji so torej postavno vsi definitivno nameščeni učitelji nasproti podučiteljem.

Tudi je državno sodišče uže prej v tem zmislu svojo pravno mnenje izreklo. Popoldne bila je druga obravnava. Pritožil se je namreč učitelj Ferdinand Stepan iz Holešova na Moravskem iz jedneakega vzroka, ker ni bil on in več drugih učiteljev vzprejet od občine v imenik volilcev za deželni zbor; pritožba na c. kr. okrajno glavarstvo Holešov pa je bila odbita.

Z ozirom na uže neko prejšnjo razsodbo (Präjudicat) državnega sodišča v tej pravni zadevi odstopil je zastopnik strank in oni vlade od vsake daljše razprave, in ob 2. uri bil je ukrep državnega sodišča objavljen: da se je s tem, da so učitelje iz volilnih listin izbrisali, oziroma jih v zalistnik ne sprejeli, kratila volilna pravica pritoževalcem.

V razlogih se navaja, da gre tukaj le za to, kaj se je v času, ko se je izdal občinski zakon, razumevalo o pojmu nadučitelj. Po politični šolski ustavi in tedanji jezikovni rabi razumevalo se je v imenu nadučitelj — učitelj v nasprotju k šolskemu pomočniku (Schulgehilfe); po poznejših postavah so učitelji tedaj jednaki učiteljem in njim gre torej pravica, voliti, ker ime nadučitelj znači vse stalno nameščene učitelje. Stvar je torej rešena in učitelji imajo volilno pravico. Učitelji pa naj se tudi potegnejo za to pravico, če bi se jim kedaj kratila. —σ

Z Notranjskega, 8. novembra. (Izvirno dop.) Res nezavidljivo je Vaše stališče, gospod urednik! Radikalni in „nezavisni“ slovenski listi udrihajo po Vaši osebi, danes jo „razcefra“ ta, jutri oni, komur se ravno zljubi. Le Vas se vidi, in le to je napačno, kar Vi storite. Kaj jim je mari drug svet, Vas so si izbrali, Vi morate biti ono nedolžno jagnje, ki naj prenaša grehe drugih. — To je hudo, da mora biti le jedna sama oseba za vse „navidezne“ krivice odgovorna, i da se ji na drugi strani zanikuje slehern delež na kakem vspehu.

In kar mora v srce žaliti vsacega pravega rodoljuba, je pač način, kako se zaletavajo vsi „vitezi“ slovanskega radikalizma v Vas. — Da bi Vam vse prišlo na ušesa, kar se tu in tam po polnem nepremišljeno trobi in izmišljuje — zdi se mi — da bi izgubili vso potrpežljivost. Tam, kjer se potika kak „izgubljen“ agent, vidi se možu, da ni za ta posel — hodi od hiše do hiše, dokler ne na-

leti na kakega „slavnoznane“ narodnjaka in tu prišel je mož še le v svoj element, naglo se govor zasuče na visoko politiko slovensko, rujno vince odvezalo mu je jezik, slušaj ga vernega apostola radikalcev: Šuklje se mora uničiti, Šuklje ni več Slovenec. Šuklje je naš drugi Deschmann:

To je lepo orožje, gotovo na čast stranki, ki se z njim bori. — Vi drugi Deschmann! — Menda je gospôda radikalna uže toliko zaslepljena v svoje principe, da več sama sebe ne razume. Brez pravega cilja in konca divjajo za svojim „principom“ in med tem vse na to kaže, da so svoj princip uže zdavna izgubili. — Kedor je tako nesrečen, da nima prilike priti v dotiko z mirnimi elementi, se dá po teh krivih prorokih isti trenotek tudi zapeljati, vendar ga menda ni slovenskega kmeta, kateri bi kaj tacega verjel. Ime Deschmann je v našem narodu tako vkoreninjeno, da si slehern v še tako samotni borni koči mirno živeč prostak pod tem imenom nekaj „posebnega“ misli. „Proklete grablje“ so nekaj tako specifično Deschmannovega, da si narod naš niti misliti ne more, da bi jim zamogel biti sploh kedo drug oče, kakor Deschmann, in kakor hitro bi si kedo podstopil, koga družega pitati z „drugi Deschmann“, potem bi „proklete grablje“ sigurno izgubile ves svoj nimbus. — Karakteristično pa je gotovo, da se pod slovenskim nebom nahaja stvar s človeškim obličjem, ki hoče begati narod s takimi strašili — toda karakteristično za one, ki menijo, da bodo s takimi sredstvi ravnali pot šepavi svoji politiki.

V očeh teh potenciranih Slovencev ste torej „drugi Dežman“ — in kaj ste pa „Dežmanovi“ stranki? — Odgovor na to vprašanje dala je „Neue freie Presse“ v svoji številki od dne 6. t. m. v dopisu iz Ljubljane dne 4. t. m. — Komu naj toraj mi na deželi verjamemo? Jeden se nad tem spodtika, da človek ni radikalen narodnjak — in to je lastni brat — drugi pa — in to je narodni naš sovražnik, ta pa obsoja človeka, ker je naroden in mu vsled tega ni po godu. Ker je odločno, a vendar zmerno naroden. Naj bi gospôda stvar, o kateri govori in piše „Neue freie Presse“, trezno premišljevali, naj bi vendar sedaj pri tem vitalnem vprašanji prišli do spoznanja, da vpliven nemšk časopis ni segel zastoj po svojem rapirju, naj bi vendar ta strastni pojav strastnega nasprotnika spominal nas na staro resnico: *Duobus litigantibus tertius gaudet.*

Razne vesti.

— (Spominek za ponesrečene pri požaru Ringtheatra.) Kakor znano, razpisal je dunajski mestni zbor darilo onemu umetniku, ki bode napravil najboljši načrt za nagrobni spomenik onih žrtev, katere je terjal požar omenjenega gledališča. Te dni so strokovnjaki precejevali poslane skice, a nobeni niso priznali darila. Ob jednom so izrekli željo, da bi se nesrečne žrtve izkopale in položile v drug, bolj pripraven kraj centralnega pokopališča. Za to nameravajo ekshumirati vse ponesrečene (katerih je nad 300) — ako bo de mestni zbor pritrtil temu mnenju. A na Dunaji pričinja se velika opozicija proti takemu sklepu, češ, vsaj v grobu naj bi imele uboge žrtve mir!

— (Velika tatvina.) Iz Pariza se z dne 4. t. m. poroča, da se je izvršila na večer pri banki Rodrigues velika tatvina. Ko se je pisarniški sluga za kratek čas oddaljil, tedaj so tatovi ulomili blagajnico ter ukrali 200 000 frankov, izmed teh 60 000 v zlatu. Sluga je preslabo zaprl vrata za seboj.

— (Usmiljen vojni minister.) Grški listi poročajo, da je vojno ministerstvo v Atenah poslalo več sto starih vojaških oblek na otok Rod, da se tamošnji zaprti ljudje, katere pusti turška vlada na pol nage okolo letati, za zimo z obleko oskrbijo. Grški konzul na Rodu je sam razdelil to obleko, za kar so se mu ujetniki in turška vlada zahvalili.

— (Za potovalce!) Večkrat zgodi se na železnici, da hoče kdo kratko pred odhodom vlaka pisati še kako dopisnico, a ni mu je možno dobiti. Ta nedostatnost odpravila se je na londonskih kolodvorih. Tam postavljene so male omarice, katere imajo na jedni strani tri luknjice, v katere se utika denar, na drugi zopet tri, kjer se lahko izvleče dopisnica ali zavitek. Če se na jedni strani vtakne na pr. penny, izvleče se ob jednem na drugi strani lahko listnica, za jeden penny frankirana; če se pa jeden penny ob jednem potisne skozi vse tri luknjice, pokaže se na drugi strani frankiran zavitek s pisalnim papirjem.

Domače stvari.

— (Pregledovanje transportnih kolon za ranjence.) Nj. c. kr. visokost nadvojvoda Karel Ludovik dospel je včeraj ob 5. uri 20 minut s kurirnim vlakom v Ljubljano, da si ogleda tukajšnjega društva „Rudečega križa“ transportne kolone za ranjence. Ob 9. uri bil je prevzvišeni gost našega mesta prisoten tihi sv. maši pri nunah, potem pa je blagovolil sprejeti gosp. deželnega predsednika in vojaškega poveljnika barona pl. Reinländerja. Ob 11. uri dajal je nadvojvoda v dvorani deželnega predsedništva avdienco. Sprejeti so bili: Predsedništvo kranjskega podpornega društva za Kranjsko, namreč gospa Schifferjeva, namestnica prve podpredsednice, baronica Emilija Winklerjeva, in druga podpredsednica, gospa Flora Rudeževa; gospodje: deželni glavar grof Thurn, gm. Groller pl. Mildensee, vladni svetnik dr. vitez pl. Stöckl, grof Chorinsky, vladni svetnik baron dr. Pascotini-Juriškovič, nadstabi zdravnik Stawa, šef intendance Böhm, nadporočnik Tukatho, poveljnik transportne kolone za ranjence stotnik Hübschmann, stabni zdravnik Stangl, polkovni zdravnik Hauser, predsednik veteranskega društva Mihalič in tajnik njegov, Čik.

Po avdiencijah počastil je nadvojvoda soprogo deželnega predsednika s svojim obiskom.

Ob 2. uri popoldne pregledal je nadvojvoda zaloge patrijotičnega ženskega podpornega društva. Pred hišo čakal ga je deželni predsednik s predstojništvom društva. Nj. c. kr. visokost se je jako pohvalno izrekel o tej zalogi.

Po tem obisku peljal se je visoki gost v jezdarnico 12. artel. polka, kjer je nadzoroval transportno kolono za ranjence. Pod poveljništvom komandanta svojega, gosp. Vincenca Hübschmanna, pričakovala je transportna kolona prihod nadvojvode, ki je natanko vse pregledal ter praktično in teoretično izpraševal društvenike. Večkrat je Nj. ces. kr. visokost pohvalila moštvo ter z besedami „dobro, prav dobro“ izreklo svojo zadovoljnost. Tri četrt ure je trajalo nadzorovanje in konečno se je nadvojvoda jako pohvalno izrazil nasproti poveljniku in navzočim gospodom. Potem pregledal je visoki gost depot transportne kolone blizu smodnikovega stolpa, prostore za postajo bolnikov na južnem kolodvoru in rezervno bolnišnico v kolizeji.

Popoldne ob 5. uri bil je diner pri „Slonu“. Povabljen je bil g. deželni predsednik, fml. baron Reinländer in predsednik patrijotičnega dež. podpornega društva dr. vitez pl. Stöckl.

Danes popoldne odpotuje Nj. ces. kr. visokost dalje v Trst.

— (Nj. cesarska visokost g. nadvojvoda Karol Ludovik) ogledal si je danes popoldne cerkev Jezusovega Srca, kjer ga je pričakoval dvorni svetnik g. grof Chorinsky in duhovščina. Popoldne ob polu 2. uri odpeljal se je Nj. visokost gospod nadvojvoda iz Ljubljane. Na kolodvor spremili so Nj. visokost Nj. ekselencija gosp. fml. baron Reinländer, gosp. deželni predsednik baron Winkler, prezidijalni tajnik gosp. dr. vitez Schwarz; na kolodvoru bilo je zbrano tudi obilo občinstva, katero je spoštljivo pozdravljalo visokega gosta.

— (Goriška „Soča“.) ki spoštuje v ljubljanskem „Slovanu“ izgled izvrstnega časnika, češ, da „z mirno (1) in dostojno (1) besedo opisuje

